

گفتگو

غلام‌رضا شاه میوه‌اصفه‌ای*

قرآن باید در متن زندگی باشد

نحوه تبدیل آموزه‌های قرآنی به فرهنگ از چالش‌های بزرگ حوزه فعالیت‌های قرآنی در کشور است. به نظر من باید فرهنگ انس با قرآن شکل بگیرد و در این راستا باید تلاش شود منویات مقام معظم رهبری در زمینه انس با قرآن و تربیت نسل قرآنی در جامعه محقق شود. تحقق این امر نیز ابزار و لوازم خاص خود را می طلبد.

خیلی کارها می توان کرد. به عنوان مثال، از ابزار هنر و سینما باید برای وارد کردن قرآن و مفاهیم قرآنی در متن زندگی مردم استفاده شود. در غیر این صورت، زمان را از دست می‌دهیم. در همین خصوص، می توانم بگویم در سریال داستان حضرت یوسف (ع) و مردان آنجلس تجربه‌های خوبی در زمینه ارائه مفاهیم قرآنی با زبان هنر و سینما به جامعه داشتیم. می‌توان از ابزار فرهنگ و هنر برای آوردن داستان‌ها و مفاهیم قرآنی به متن زندگی مردم کمک بگیریم. دیدیم که وقتی داستان حضرت یوسف(ع) و مردان آنجلس وارد متن زندگی مردم شد، مردم ارتباط بیشتری با مفاهیم قرآن برقرار کردند. در سایر آموزه‌ها نیز می‌توان این گونه عمل کرد.

البته وضعیت موجود در زمینه توجه به حوزه قرآن در کشور رضایت‌بخش است، گر چه مطلوب نیست و با حد مطلوب فاصله دارد. تا رسیدن به نقطه مطلوب در زمینه توجه به فعالیت‌های قرآنی در کشور فاصله زیادی داریم. باید موسسات و نهادهای قرآنی با تعامل و همکاری نسبت به تحقق اهداف و برنامه‌های حوزه قرآنی در مدت زمانی حداقل ۲۰ساله اقدام کنند.

با اعتبارات و بودجه موجود در حوزه قرآنی، روند فعالیت‌های فرهنگ قرآنی مطلوب نیست و با وجود فرهنگ مخرب علیه دین و نظام اسلامی، حرکت ما لاک‌پشتی محسوب می‌شود.

موسسات قرآنی در کشور با رسیدن به نقطه مطلوب در زمینه قرآن فاصله دارند. این موسسات در زمینه توسعه فرهنگ قرآنی و همچنین نهضت قرآن‌آموزی تنها ۲۰درصد توانسته‌اند موفق عمل کنند. برای رسیدن به نقطه مطلوب کارهای زیادی باید انجام شود. نکته دیگری که باید مورد توجه قرار گیرد لزوم پرهیز از حرکت‌های موازی و جزیره‌ای در زمینه فعالیت‌های قرآنی نهادهای مرتبط است. در صورت حرکت کردن و عمل کردن به منشور توسعه فرهنگ قرآنی که توسط شورای عالی انقلاب فرهنگی مصوب شده است حرکت‌های موازی حذف خواهندشد.

همچنین در صورت حرکت در راستای تحقق منشور توسعه فرهنگی قرآنی، فعالیت‌های قرآنی جهت‌گیری خاصی خواهدداشت؛ اما متأسفانه در حال حاضر در زمینه فعالیت‌های قرآنی، به‌صورت موازی و جزیره‌ای عمل می‌کنند و هر موسسه و نهاد دولتی کار خودش را انجام می‌دهد.

مسابقات قرآنی در کشور و در سطح استان‌ها باید با برنامه‌ریزی دقیق‌تری دنبال شود و مسئله‌ای که نباید فراموش کنیم این است که هر چند برگزاری مسابقات قرآنی برای توسعه فرهنگ قرآنی در جامعه موثر است، نباید فکر کنیم همه چیز در برگزاری مسابقات قرآنی خلاصه می‌شود. راهکارهای دیگری نیز همانند برگزاری جشنواره‌های متنوع قرآنی می‌تواند در زمینه توسعه فرهنگ قرآنی در جامعه‌ها واقع شود.

باتوجه به تقویت قرآن در برنامه‌های مختلف و در بین افراد و گروه‌های مختلف اجتماعی، شاهد فعالیت‌های خوب قرآنی در کشور هستیم که لازم است در همین رابطه از هیچ کدام از بخش‌ها غفلت نشود. از برنامه‌های مهم قابل پیگیری در سال، توجه به امور قرآنی و اهتمام در این زمینه است که برگزاری مسابقات قرآنی در مناسبت‌های مختلف، جز خوانی، آموزش قرآنی، ختم قرآن در ماه رمضان و وارد کردن قرآن به زندگی فردی و اجتماعی از جمله برنامه‌های مهم فرهنگی و دینی ماست که باید باقوت انجام شود.

✽**داور مسابقات بین‌المللی قرآن کریم**

برای هر کلاسی به‌جز کلاس قرآن هزینه‌می‌شود!

معلم قرآن در آمدی ندارد

خانواده‌ها حاضرند برای کلاس‌های ورزش و زبان انگلیسی هزینه کنند، اما تا به قرآن می‌رسد، همه فراموش می‌کنند. چرا یک معلم قرآن درآمد نداشته‌باشد؟ این‌روزها کلاس‌های زبان انگلیسی ما شلوغ‌تر از کلاس‌های قرآن است.

گفتگوی شهر آرا با سعید طوسی، قاری برگزیده و کارشناس عالی قرآن در دفتر مقام معظم رهبری

باید در مساجد شهر کرسی تلاوت راه بیفتد

حمیده وحیدی – سعید طوسی از قاریان بنام و خوش‌آوازه کشورمان است که در گفتن اذان هم تبحر خاصی دارد. تا حدی که دو اذان اجراشده توسط او در صداوسیما اجازه بخش گرفته‌است. طوسی دارای مقام‌های بین‌المللی زیادی در زمینه قرائت قرآن است که از آن جمله می‌توان به مقام اول مسابقات بین‌المللی قرآن کریم سوریه در سال ۱۳۷۲ و مقام اول مسابقات بین‌المللی قرآن کریم مازنی در سال ۱۳۷۷ اشاره کرد. قدیمی‌های مشهد سعید طوسی را از خاطره کودکی اش که مقام معظم رهبری در مسجد کر امن‌آورا بلند می‌کنند و به تلاوتش احسنت می‌گویند به یاد دارند. در حالی به مصاحبه با این قاری بین‌المللی می‌نشینیم که تنها در مدت چند روز او برای تلاوت در نقاط مختلف پیدامی‌کنیم؛ یک‌بار نجف، دیگر بار اصفهان، باری دیگر خلیج فارس و بالاخره مشهد.

هم در مسولیتی که در شورای عالی قرآن دارم سعیم بر این است که جوان‌های مستعد شناسایی شوند و بیایند و به این فیض بزرگ دست پیدا کنند.

چه‌شده که شما دوازان گفتید؟

خواست خودشان بود. اگر بخواهند، به شکل‌های دیگر هم می‌توانم بخوانم. تا آنجایی که می‌دانم، غیر از من فقط استاد صبحدل هستند که دوازان برای بخش در صداوسیما دارند.

اذان‌های شما هر کدام در چه سبکی اجرا شده‌اند؟

یکی از اذان‌ها در آواز بیات ترک اجرا شده و دیگری در دستگاه راست.

گفتید یکی از اذان‌های شما ابداعی است و دیگری تقلیدی. اذان دومتان تقلید از چه سبکی است؟

آن اذان را به تقلید از سبک عصام بخاری، مؤذن مدینه، گفتم‌ه. علت این بوده که می‌خواستم مردم، مخصوصا کسانی که به بیت... الحرام و مدینه منوره مشرف شده‌اند، حالتی که در آنجا داشته‌اند برایشان تداعی شود. اذان دیگر هم که ۹۰درصدش ابداعی است.

نظرتان در مورد قرائت و کسب تبه اول مازنی بعد از نسل چوپه؟

در سال ۷۷ بعد از ۶سال مقام آوردم. غالباً در مازنی قرائت چوری است که به ایران مقام اولی نمی‌دهند. امسال هم شهید محسن حاجی حسنی کارگر به‌اندازه‌ای مسلط خوانده‌کن‌توانستند او را دکنند!

وضعیت مشهد را در قرائت چگونه می‌بینید؟

در مشهد ظرفیت و استعداد قرآنی خیلی بالاست. بخشی از آن برمی‌گردد به فضاحت و صراحت لهنجه؛ چراکه از دیرباز خیلی از خطبا همچون مقام معظم رهبری در شهر ما حضور داشتند. طبیعتا ظرفیت ذاتی افراد و فضای مذهبی مشهد خیلی بالاست. در زمینه قرائت هم به برکت وجود مضجع شریف حضرت رضاع) استعداد‌های درخشانی داریم.

مشکلات جامعه قاریان را در چه می‌بینید؟ چرا تعدادی از قاریان ما مهاجرت می‌کنند؟

فضای قرآنی و مطالبه مردم در تهران بیشتر از سایر شهرهای کشور است. حرف من این است که چرا این شرایط خوب را در مشهدی که مهد خطبا و قاریان است به وجود نمی‌آوریم؟ الآن آستان قدس فضا را به خوبی فراهم نمی‌کند. وقتی از دیگر جاهای کشور قاریانی برای تلاوت می‌آیند، هر چند ما این

چرا معلمان قرآن درآمدی ندارند؟!

زبان انگلیسی چه فرقی با معلم قرآن دارد؟! اگر محافل و نهادهای قرآنی تعامل‌بهتری صورت دهند، مای‌توانیم این مقوله را به خوبی انجام دهیم. وفکرمی‌کنید اگر این اتفاق نیفتد، جامعه قرآنی ما با چه بحرانی روبه‌رو خواهدشد؟ اگر ما جلو این معضل را نگیریم، ممکن است خانواده‌ای که متدین است به‌صورت خودجوش فرزندش را به سمت قرآن ببرد، اما وقتی قرآن به‌صورت جامع و پربار در جامعه نباشد، این روند تحلیل می‌رود. آموزش و پرورش به‌عنوان یک وزارت مهم می‌تواند با بها دادن به نخبگان قرآنی باعث تشویق بچه‌ها شود؛ مثلا بدون کنکور وارد دانشگاه شوند یا اطمینان و امنیت شغلی داشته وظیفه دارند که برای خدا کارکنند.

باشند.
مگر کسانی که در مسابقات کشوری شرکت می‌کنند جز نخبگان قرآنی معرفی نمی‌شوند نمی‌توانند به‌صورت رسمی در ادارات کارکنند؟

این مسئله درست است، اما اجرا نمی‌شود و ممکن است برای یک تعداد اندکی استفاده شود؛ مثلا خود بنده نفر اول شدم، ولی هیچ چیزی از بنیاد نخبگان عایدم نشده‌است، نه عمره مفرده و نه وامی که‌خودشان گفته‌بودند. هم‌زمان با دولت جدید هم که کلاه‌چه چیز تعطیل شد. البته ما فقط برای خدا قرآن می‌خوانیم و تمام کسانی که در این راه هستند وظیفه دارند که برای خدا کارکنند.

دیدگاه دو

مصطفی عباسی مقدم*

اولویت‌ها و چالش‌های پژوهش‌های قرآنی

در حال حاضر باید وضع پژوهش‌های قرآنی در کشور را مدنظر قرار دهیم و اینکه آیا ناظر به نیازها و متناسب با دغدغه‌های مردم، مسئولان فرهنگی و بزرگان دین هست یا نه؟ به نظر من، اگر بخواهیم شرایط ایده‌آل را در نظر بگیریم، فاصله زیاد است؛ اما حقیقتا در طول چنددهه گذشته آثار ارزشمندی در نتیجه پژوهش‌های قرآنی تولید شده‌است. گروه‌های تحقیقی بسیار و موسسه‌ها و نهادهای متعددی به شکل برنامه‌ریزی شده و منسجم به این کار پرداخته‌اند. اما شاید بتوان گفت مشکل عمده ناهماهنگی، موازی کاری و انسجام‌نداشتن در کل پیکره پژوهش کشور به‌ویژه پژوهش دینی و قرآنی است. اگر بخش‌های اصلی اجرای پژوهش‌های قرآنی را به حوزه‌ها، دانشگاه‌ها و سایر نویسندگان و پژوهشگران تقسیم‌کنیم، حوزه و دانشگاه هر چند در قالب طرح‌های پژوهشی، پایان‌نامه‌ها و مقاله‌ها کارهایی انجام می‌دهند و حجم ظاهری ترها، پایان‌نامه‌ها و مقاله‌هایشان زیاد است، اغلب آن‌ها برای گرفتن امتیازهای فردی و سازمانی ماننداستادشدن و ارتقایافتن به مدارج دانشگاهی بالاتر است. نه‌با هدف پاسخ‌گویی به نیازهای جامعه و پرسش‌های نسل‌های مختلف.

چرا دربراه چالش‌های فقری جوانان مقاله‌ای در مجله‌های پژوهشی نمی‌بینیم و حتی گاهی درانشکده‌ها در موضوع‌های پایان‌نامه‌ها با موضوع‌های روزوبین‌رشته‌ای مخالفت می‌شود، در حالی که باید انگیزه و تشویق در این زمینه وجود داشته‌باشد. پژوهش‌های مولفان و پژوهشگران غیرحزوی و غیردانشگاهی هم بیشتر براساس ذائقه بازار کتاب است و معمولا دارای کیفیتی پایین و عمق اندک است؛ لذا سطح کیفی پژوهش‌های قرآنی در مجموع پایین است.

برای رفع این معضل، دستگاه‌های مسئول مانند وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و مدیریت حوزه باید یک‌سری موضوع‌ها را شناسایی و براساس نیازها و سیاست‌های کلان نظام در عرصه‌های مختلف اولویت بندی کنند، سپس نتیجه را به دانشگاه‌ها

و حوزه‌ها ارائه کرده و تشویق‌هایی را نیز برای انجام آن پژوهش‌ها در نظر بگیرند. همچنین بهتر است درصدی از پایان‌نامه‌های هر دانشگاه الزاما به نیازهای ملی و منطقه‌ای و سؤره‌های کاربردی اختصاص یابد؛ اما نکته‌ای که در این باب وجود دارد موازی کاری دستگاه‌ها و ارگان‌های متولی امر است. حل این مشکل در گرو مدیریت صحیح و اطلاع‌رسانی دقیق فعالیت‌های انجام‌شده است. اگر من نوعی بدانم در موضوعی که دانشجوی برای پایان‌نامه پیشنهاد کرده قبلا ۱۰ پایان‌نامه دیگر نگاشته شده‌است، هرگز دوباره وارد این چرخه بی‌فایده نمی‌شوم. پژوهش صحیح آن است که با نکیه‌ها بر پژوهش‌های قبلی، گامی جدید و مکمل در مسیر تولید علم بردارد، نه اینکه یافته‌های پیشین را تکرار کند. در حال حاضر تقریبا هیچ موضوع و پروپوزالی در دانشگاه‌ها با مطالعه تمامی پژوهش‌های مرتبط به تصویب نمی‌رسد و اگر جستجویی هم شود، درحد ناقص و ناکافی است. متأسفانه

نهادهای مسئول اصلی در این خصوص مانند سازمان مدارک علمی ایران نیز پاسخ‌گویی و کارایی لازم ندارند. شما کافی است از چند استاد دانشگاه بپرسید که تا چه حد از اطلاعات این نهادها استفاده می‌کنند. البته برخی سایت‌ها مانند «نورمگز» تاحدی در حیطه اطلاع‌رسانی مقاله‌ها موثرند، ولی در حیطه پایان‌نامه‌ها خلأ اطلاع‌رسانی کاملا مشهود است. این در حالی است که هر پایان‌نامه موازی یا تکراری یعنی اسراف وقت بسیار. واقعیت این‌است که اتکالی‌مادر دانشگاه‌ها در سؤزه‌یابی برای قرآنی موضوع‌های جدید پژوهش، چه قرآنی و چه غیرقرآنی، بیشتر به تجربه‌ها و اطلاعات شخصی خود و همکاران نزدیک است.

✽**کارشناس و پژوهشگر قرآن**